

REFERENCES

1. Grays P. Pragmaticeskaya teoriya znacheniya / P. Grays. — M., 1997. —186 p.
2. Klyuev E. V. Rechevaya kommunikatsiya: ucheb. posobie dlya universitetov i institutov / E.V. Klyuev. — M., 2002. — 320 p.
3. Formanovskaya N. I. Rechevoe obschenie : kommunikativno-pragmaticheskiy podhod / Natalya Ivanovna Formanovskaya. — Moskva : Russkiy yazyk, 2002. — 216 p.
4. Formanovskaya N. I. Rechevoy etiket i kultura obscheniya / Natalya Ivanovna Formanovskaya. — Moskva : Vysshaya shkola, 1989. — 159 p.
5. Formanovskaya N. I. Russkiy rechevoy etiket : lingvisticheskiy i metodicheskiy aspekty / Natalya Ivanovna Formanovskaya. — 2-e izd., pererab. i dop. — Moskva: Russkiy yazyk, 1987. — 158 p.
6. Plyusch N. P. Formuli vvichlyvosti v sistemi ukrayinskogo movnogo etiketu / N. P. Plyusch // Ukrayinska mova i suchasnist. — Kyiv : NMK VO, 1991. — p. 90–98.
7. Berdnikova A. G. Rechevoy zhanr blagodarnosti : kognitivniy i semantiko-pragmaticheskiy aspekty : avtoref. diss. na soiskanie uch. stepeni kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 „Russkiy yazyk” / A.G. Berdnikova. — Novosibirsk, 2005. — 23 p.
8. Klokov T. V. Osnovnye napravleniya lingvokulturologicheskikh issledovaniy v ramkah semioticheskogo podhoda / T. V. Klokov // Teoreticheskaya i prikladnaya lingvistika. — Vyp. № 2. Yazyk i sotsialnaya sreda. — Voronezh: Izd-vo VGTU, 2000. — p. 60–67.
9. Lisitsyna T. A. Rechevoy etiket kak vazhneyshiy komponent etnokultury / T.A. Lisitsyna // Problemy rechevogo vozdeystviya: vseros. nauch. konf. — Rechevoe vozdeystvie v raznyh formah rechi. — Rostov-na-Donu, 1996. — Vyp. 4. — p. 27–33.
10. Lorents K. Privychka, tseremoniya i volshebstvo / K. Lorents // Znaniya – sila. — 1990. — № 9. — P. 59–67.
11. Seryakova I. I. Neverbalniy znak kommunikatsii v angloyazychnyh diskursivnih tekstah / Irina Ivanovna Seryakova. — Kiev : Izd.tsentr KNLU, 2012. — 280 p.
12. Sternin I. A. Russkiy rechevoy etiket / Iosif Abramovich Sternin. — Voronezh, 1996. — 73 p.
13. Goldin V. E. Rech i etiket : Kn. dlya vnekl. chteniya uch-sya 7–8 kl. / Valentin Evseevich Goldin. — Moskva : Prosveschenie, 1983. — 109 p.
14. Bayburin A. K. U istokov etiketa : etnograficheskie ocherki / A. K. Bayburin, A. L. Toporkov. — Leningrad : Nauka, Leningradskoe otdelenie, 1990. — 165 p. — (Iz istorii mirovoy kultury).
15. Kreydlin G. E. Neverbalnaya semiotika : yazyk tela i estestvennyi yazyk / Grigoriy Efimovich Kreydlin. — Moskva : Novoe literaturnoe obozrenie, 2004. — 592 p.
16. Dementev V. V. Teoriya rechevyh zhanrov / Vadim Viktorovich Dementev. — Moskva: Znak, 2010. — 600 p. — (Kommunikativnye strategii kultury).

УДК 81'42:81'373.46

МЕТАМОВА ТЕРМІНОЗНАВСТВА ЯК ФРАГМЕНТ МЕТАМОВИ ЛІНГВІСТИКИ

Добропольська Д.О., аспірант

*Інститут української мови Національної академії наук України,
вул. Михайла Грушевського, 4, м. Київ, Україна*

dobropolska@mail.ru

Прокоментовано погляди різних дослідників щодо визначення понять “метамова” й “метамова лінгвістики”. Проаналізовано праці, у яких здійснено спроби впорядкування термінів термінознавства. Окреслено дефініцію поняття “метамова термінознавства” у межах метамови лінгвістичної науки.

Ключові слова: метамова, метамова лінгвістики, метамова термінознавства, історіографія термінознавства, лінгвістична термінографія.

МЕТАЯЗЫК ТЕРМИНОВЕДЕНИЯ КАК ФРАГМЕНТ МЕТАЯЗЫКА ЛИНГВИСТИКИ

Добропольская Д.А.

*Институт украинского языка Национальной академии наук Украины,
ул. Михаила Грушевского, 4, г. Киев, Украина*

Прокомментированы взгляды разных исследователей на определение понятий “метаязык” и “метаязык лингвистики”. Проанализированы труды, в которых предприняты попытки упорядочения терминов терминоведения. Определена дефиниция понятия “метаязык терминоведения” в рамках метаязыка лингвистической науки.

Ключевые слова: метаязык, метаязык лингвистики, метаязык терминоведения, историография терминоведения, лингвистическая терминология.

METALANGUAGE OF TERMINOLOGY AS A FRAGMENT OF METALANGUAGE OF LINGUISTICS

Dobropolska D.O.

*Institute of the Ukrainian language of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Mykhayla Hrushevs'koho str., 4, Kyiv, Ukraine*

This article deals with defining of the concept of “metalanguage” and “metalanguage of linguistics”. The work, which have done attempts to systematization the terms of terminology: "Dictionaries of terminologia: basic concepts and term of theory and practice systematization of special terminologist" (1990), “Glossary of terms used in terminology” (1997), “Universals language of science” (1999) “Historic systematized dictionary of the terms of terminology ” (2000), “Języki specjalistyczne. Słownik terminologii przedmiotowej” (2005) are analysed. Examples of dictionary entries are shown.

Analytical review of articles V. L. Ivashchenko “Historiography of terminology: metalanguage and structural units” (2013) and “Conceptography of basic concepts of terminography” (2002) are done. In this articles are fixed end commented some metaconcept of historiography of terminology and theory of terminography.

Indicated that normalization of terminosystem of terminology is relevant area of research, which currently are ignored by linguists. The lack of standardized system of terminology reduces the scientific value of many works and hinders scientific communication in this field of linguistics.

The features of metalanguage of terminology are find, which including the improper use of traditional linguistic terminology and ambiguity understanding and application of various authors of basic terms of terminology, including the term “terminology”.

Given the fact that terminology is a young branch, its metalanguage defined as one that is in the process of formation and development.

Metalanguage of terminology as a fragment of metalanguage of linguistics that serves to describe the study and analysis of the main objects of study terminology is described. It is noted that this language, which operate terminologies, researchers of terminology, linguists, units which require regulation, which implies conclusion an appropriate ukrainian-language dictionary of terms of terminology.

Key words: metalanguage, metalanguage of linguistic, metalanguage of terminology, historiography of terminology, linguistic of terminography.

Термінознавство є достатньо молодого, новою наукою, яка, незважаючи на велику кількість праць у цій галузі, має недосліджені аспекти та суперечливі погляди щодо проблемних питань. Відтак метамова термінознавства свідчить про еволюцію цієї галузі лінгвістичного знання. Тому визначення самого поняття метамови термінознавства є необхідним для подальшого оперування цим терміном.

Поняття метамови випрацьоване й детально описане багатьма дослідниками. Зокрема його дефініцію віднаходимо у О. О. Селіванової [21; 22], О. С. Ахманової (СЛТА с. 232), В. М. Русанівського [25, с. 334], А. П. Загнітка (ЗСЛ 2), С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор (ЄБТС), Д. І. Ганича, І. С. Олійника (ГОС), Р. Якобсона [27; 28], Л. Ю. Буянової [7, с. 320–321], Н. Б. Гвішиані [10], Р. Барта [5], Е. А. Колеснікової [17], А. А. Абдулфанової [1]. А. Вежбицька випрацьовує суміжне з ним поняття – поняття метатексту [8].

Одним із перших дати визначення поняттю “метамова” намагався Р. Якобсон [27; 28], який зазначав, що “метамова – це не тільки необхідний науковий інструмент, що його використовують логіки та лінгвісти; він відіграє також важливу роль у нашій побутовій мові” [27, с. 356]. Д. І. Ганич та І. С. Олійник вважають, що метамова – це “мова, якою говорять про мову (мову-об’єкт), мова, об’єкт якої є зміст і вираження іншої мови” (ГОС). На думку А. П. Загнітка, метамова – мова наукового або філософського дослідження, що розглядає іншу мову; “мова” іншого порядку, особлива семіологічна система, уживана в тому випадку, коли мова постає як мова-об’єкт дослідження, як об’єкт аналізу; штучна мова, що утворює іншу мову, слугує для опису мови як об’єкт дослідження (ЗСЛ 2). О. С. Ахманова у “Словнику лінгвістичних термінів” визначає метамову як «“мову” другого порядку», тобто як таку мову, якою говорять про мову (мову-об’єкт); мова, об’єктом якої є зміст і вираження іншої мови (СЛТА, с. 232). О. О. Селіванова вважає, що метамова – це система, що має у своєму складі загальнонаукову лексику та номенклатурні знаки, стрижнем якої є терміни. Ядро лінгвістичної термінології формують тематичні блоки “лексикологія”, “фонетика”, “морфеміка”, “словотворення”, “граматика”, “стилістика” та інші, які, власне, і представляють фундамент самої лінгвістичної науки. Терміносистема, що становить основу метамови, є засобом акумуляції, результатом досліджень багатьох шкіл, течій. Отже, метамова, на думку дослідниці, є своєрідною енциклопедією знань про мову [21]. До метамови лінгвістики належать термінологія, загальнонаукова лексика, властива науковій літературі взагалі в будь-якій галузі знання, буквена символіка і графіка [3].

Розглядаючи питання метамови, особливу увагу важливо приділяти проблемам термінології, яку розглядають як завершальний етап наукового пізнання. Отримані наукові результати не можуть стати надбанням людства доти, доки рух думки не досягне такого рівня абстракції, на якому можливе об’єднання новоствореного поняття з певним символом або знаком. Відтак науковий термін, будучи завершальним етапом дослідження, стає одиницею мета-таксономічного рівня, на якому здійснюється метамовна систематизація таксономій, отриманих при вивченні мовних фактів. Терміни, що закріплюються за відповідними поняттями, утворюють систему другого порядку, на відміну від визначень цих понять, які виступають як система першого порядку. Термінологічна система може бути представлена як результат багатоступеневого процесу, на кожній стадії якого зростає ступінь упорядкованості термінологічного матеріалу [11, с. 7–8].

Не оминув цей процес і термінологію лінгвістики, метамову якої, що є компонентом метамови науки, досліджували свого часу Т. С. Володіна [9], С. В. Лесніков [18], О. С. Ахманова [4], В. П. Сидельников, Е. А. Марченко [23], В. Д. Стариченко [24], Л. Ю. Буянова [7], Е. А. Колеснікова [17], А. А. Абдулфанова [1].

О. С. Ахманова зазначає, що метамова лінгвістики представляє таку формалізовану мову, яка використовується для вивчення людської мови і складається із загальнонаукової, загальнонародної, власне мовознавчої термінології [4]. Дослідниця наголошує на тому, що досі немає достатньо чіткого уявлення про відмінність поняття лінгвістичної термінології, яку уявляють у вигляді деякого списку, або переліку, слів та їх еквівалентів, – з одного боку, від поняття метамови лінгвістики як особливої мови, уживаної тоді, коли змістом мови не є різноманітні предмети і явища позамовної дійсності, а природна мова, тобто така мова, як, наприклад, російська, англійська, французька тощо, – з іншого (СЛТА).

В. Д. Стариченко вважає, що метамова лінгвістики, або мова лінгвістичної науки, слугує засобом наукового опису природної мови (мови-об’єкта, “предметної” мови). Корпус лінгвістичних термінів – це сучасний енциклопедичний погляд на систему та структуру мови, яка розвивається та змінюється в тісному взаємозв’язку з розвитком і зміною суспільства. У такому корпусі представлені як традиційні (усталені), так і нові терміни і поняття, що

виникли в мові в середині та наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. і пов'язані з досягненнями в галузі когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, лексикографії, герменевтики, лінгвістики тексту, психолінгвістики, нейролінгвістики, теорії мовних актів, гендерних опозицій, з розвитком комп'ютерної лінгвістики і створенням великої кількості електронних (онлайн) словників, з актуалізацією важливих проблем мовної діяльності, культури писемного та усного мовлення в засобах масової інформації, з новими підходами до методики викладання мови і лінгводидактики. В. Д. Стариченко акцентує також увагу на тому, що чимало нових термінів мають авторство і введені в науковий обіг представниками певних концепцій, наукових шкіл і напрямів [24, с. 248–249].

Як засіб вираження наукового знання і мислення про природну мову розглядають метамову лінгвістики Е. А. Абрамова та А. Б. Копелювич [2, с. 3].

Однією з особливостей метамови сучасної лінгвістики, як зазначають В. П. Сидельников та Е. А. Марченко, є інтернаціональний, а іноді й наднаціональний характер. Остання характеристика запозичена в Ейнштейна. Наднаціональний характер наукових понять метамови зумовлений тим, що такі терміни створили кращі науковці країн і народів. Проте особливістю становлення сучасної лінгвістичної термінології є її англізація. Це явище називають “мовним імперіалізмом”, тобто домінуванням англійськомовних термінів, зумовлене становленням і постійною підтримкою структурної та культурної нерівності між англійською та іншими мовами. Дослідники зазначають, що однією з ознак метамови в сучасній лінгвістиці є мода на окремі терміни. При цьому вражає також нескінченна кількість визначень окремих із них [23, с. 27].

На думку Е. А. Колеснікової, важливою проблемою метамови лінгвістики є надмірне термінотворення [17, с. 85]. А також, як зазначає О. С. Ахманова, схильність різних учених вводити нові терміни без достатніх для того підстав, непослідовність вживання наявних термінів, сильно розвинене дублювання. До того ж метамова лінгвістики проявляє тенденцію до розпадання на діалекти та навіть ідіолекти. Деякі з таких метадіалектів дуже швидко набувають незаслужено великого престижу (СЛТА, с. 4).

Загальновідомо, що термінологія є об'єктом вивчення термінознавства, яке, на думку дослідників, виникло як прикладна дисципліна на перетині кількох наук – лінгвістики, логіки та відповідних науково-технічних спеціальностей [13, с. 6].

Якщо поняття метамови й метамови лінгвістики вже отримали свої визначення в наукових працях, то поняття метамови термінознавства ще недостатньо розроблене, що й спонукало до написання цієї розвідки, мета якої – окреслити дефініцію поняття метамова термінознавства в межах метамови лінгвістичної науки.

Перші спроби упорядкувати терміни термінознавства було здійснено у 1990 році Г. Г. Самбуровою в додатку до збірника науково-нормативної термінології “Органолептические методы оценки пищевых продуктов: Терминология”, який має назву “Словарь терминологии: основные понятия и термины теории и практики упорядочения специальной терминологии” [20, с. 17]. За мету авторка ставила розкриття змісту методики й методології упорядкування термінології, при цьому методику потрактує не як інструктивні, а як теоретичні положення. Зафіксована у словнику термінологія, за визначенням самої укладачки, є комплексною, а не автономно-самостійною, лише частина її описує специфічні явища та предмети, решта – це залучені з логіки та мовознавства поняття і терміни, які частково засвоєні теорією та практикою упорядкування спеціальної термінології [Там само].

Словник побудовано за системним, а не алфавітним принципом, він містить три розділи “Общие понятия упорядочения терминологии”, “Понятийно-логические средства упорядочения”, “Семантические, лексико-семантические нормативные характеристики

терминов и виды терминов”. Перший розділ починається з попередніх зауважень і коментарів, далі подано пронумеровані терміни та їхні визначення. До деяких термінів запропоновано синоніми, а визначення мають примітки. У другому розділі нумерація термінів продовжується, подано коментар. Третій розділ містить перелік характеристик і видів термінів, попередні зауваження та визначення термінів. Наведемо приклад словникової статті: “5. Термин **Наименование понятия** – Словесное обозначение понятия, определенного в данной системе понятий, в виде слова или словосочетания, служащего наименованием. Примечания. 1. Для термина, получившего понятие-денотат как свое вещественное (действительное) значение (смысл имени), денотат и десигнат тождественны. 2. Термин, которому одновременно присущи номинативная и содержательно-дефинитивная функции (упорядоченный термин), может быть охарактеризован как научный термин. 3. Термин “наименование понятия” — лишь относительный, а не абсолютный синоним термина “имя понятия” [20, с. 24]. Усього в словнику зафіксовано 58 термінів.

Терміни термінознавства, впорядковані за алфавітним принципом, віднаходимо й у “Glossary of terms used in terminology” (1997). Кожен термін подано трьома мовами (англійською [en], французькою [fr] та іспанською [es]), запропоновано його дефініцію англійською мовою. Біля термінів французькою та іспанською мовами подано рід. До деяких термінів є примітки. Якщо термін має кілька значень, то їх пронумеровано арабськими цифрами. Подамо приклад словникової статті:

Term – “[en] term [fr] terme (m) [es] término (m) [def] A lexical unit consisting of one or more than one word which represents a concept inside a domain. *Note:* There are (a) general terms of a subject field which are used in general descriptions, instructions and textbooks, patent descriptions, and other non-industry-specific terms. These terms usually have a long life in which they undergo changes of meaning in the form of extensions or narrowing of extension. For example, “lamps” embrace the oil lamps of the ancients Greeks, gas lamps, electric lights, etc. (b) Craft- or industry-specific and even firm-specific terms which are more specialised. Many of these are homonyms requiring different definitions according to the subject field of their application. (c) Product-specific terms, frequently designations of material entities, which have a limited life because they are firmly linked to a manufactured physical object which may be superseded by a similar object, which, however, may be given a different designation in order to stress its difference” [26, с. 152–153].

Н. В. Блажевич у посібнику “Универсалии языка науки” (1999) подає аналіз мови науки, пропонуючи універсальні складники генезису та розвитку мови науки, а також його функціональні та структурні моделі. Автор акцентує увагу на вивченні матеріальних засобів вираження та організацію наукового знання, на вивченні мови науки. Суб’єкт науки, на думку Н. В. Блажевича, потребує такої мови, яка сприяє переробленню наукової інформації і дозволяє не тільки з високою мірою адекватності представити освоєвану предметну галузь, але й бути універсальним “інструментом інструментів” наукової діяльності. Дослідник зазначає, що є різні підходи до вивчення мови науки: лінгвістичний, гносеологічний, методологічний, семіотичний, синтаксичний, семантичний. Проте кожний із них досліджує лише окремий аспект мови науки, тому відсутність праць, присвячених її вивченню як цілісного утворення, є великою проблемою [6].

Посібник містить “Словарь основных понятий”, у якому подано прописними літерами визначуваний термін (до деяких термінів у круглих дужках наведено синоніми), через кому – його дефініцію, наприклад:

“ТЕРМИН, слово или словосочетание, обозначающее определенное понятие; субъект или предикат суждения” [6, с. 114].

У російському термінознавстві терміни цієї науки, засвідчені в наукових працях російською мовою до 1991 р. включно, намагався упорядкувати С. В. Гринев в “Историческом систематизированном словаре терминов терминоведения” (2000), у якому терміни згруповано тематично, переважно на основі ієрархічних відношень відповідних понять з указівкою на автора і рік їх першої появи у друці. Основні терміни подано прописними літерами, у круглих дужках наведено синоніми термінів, у скісних дужках – приклади й примітки. Відношення ієрархії зафіксовано зміщенням терміна вправо, кількість крапок відбиває рівень (глибину) ієрархії. Для прикладу наведемо фрагменти подання словникових статей:

“ТЕРМИН нач. 18 в. (научно-техническое наименование Д-34; научно-техническое название Д-34, специальный термин Д-34; научно-технический термин В-39; научный термин / 1 / В-39; терминологическая единица Пиотр-70; терминологическое наименование Дан-77; терминоединица Лан-78; терминологическая лексическая единица Пиотр-81; ТЛЕ Пиотр-81; терминологический знак Пиотр-81; терминологическая номинация Ан-89; наименование понятия Самб-90)” [ГИС, 2000, с. 24].

Термінологія польського термінознавства частково представлена у словнику “Języki specjalistyczne. Słownik terminologii przedmiotowej” (2005), де подано визначення 153 понять, опрацьованих за такою схемою: 1) термін-гасло; 2) визначення; 3) енциклопедична довідка; 4) бібліографічна довідка; 5) парадигма відношень з іншими термінами; 6) перелік авторів словникової статті. Головне завдання, яке ставили перед собою автори словника, – представити предметну термінологію в її системних відношеннях. У словникових статтях є терміни, позначені курсивом як опорони, що формують концептуальну структуру тексту словникової статті. Усі разом вони становлять ядро семантичної метамови, яка є знаряддям упорядкування поняттєвого простору словника. У кінці кожної словникової статті запропоновано символи на позначення: ↑ головного терміна, ↓ підлеглого терміна, ↔ терміна з протилежним значенням, → додаткового терміна, ≡ абсолютного терміна-синоніма (синонімічного терміна), ≡□ приблизного терміна-синоніма, ≈ пов’язаного терміна. Подамо приклад словникової статті:

“TERMIN

Termin – znak językowy (wyraz lub połączenie wyrazowe) wchodzący w skład słownictwa specjalistycznego i przeciwstawiany wyrazom i połączeniom wyrazowym języka ogólnego.

Termin służyć człowiekowi przede wszystkim jako narzędzia pracy poznawczej i praktycznej. Wśród cech odróżniających termin od wyrazów i połączeń wyrazowych języka ogólnego najczęściej wymienia się: 1. specjalizację, 2. konwencjonalność, 3. systemowość, 4. ścisłość i jednoznaczność (w obrębie danego systemu terminologicznego), 5. neutralne nacechowanie emocjonalne i stylistyczne.

[Bojar 1993; Danilenko 1997; Felber & Budin 1994; Gajda 1990; Grucza 1991a, Grucza 1991b; Jarseva 1990; Jurkowski 1991; Lejczyk & Biesiekirska 1998; Lotte 1961; Lukszun 1998a, 1998b, 2001; Nowicki 1986; Superanskaja et al. 1989]

↑ język specjalistyczny, ↓ termin empiryczny (nomen), termin teoretyczny, ↔ wyraz języka ogólnego, → łańcuch terminologiczny, paradygant terminologiczny, system terminologiczny, ≡ konwencjonalny znak językowy, ≡□ wyrażenie fachowe, ≈ profesjonalizm” [29, с. 131].

В аспекті теоретичного та практичного опрацювання метамови термінознавства в Україні поки що немає фундаментальних праць. Не відображена ця метамова у повному її обсязі й у лексикографічних джерелах.

Щоправда, цей аспект частково знайшов відображення у працях В. І. Іващенко, зокрема у статті “Історіографія термінознавства: метамова і структурні підрозділи” (2013), у якій проаналізовано метамову опису історіографії (*i.*) термінознавства в таких термінах із відповідними визначеннями: *i. системно-структурного / традиційного термінознавства*, *i. функціонального термінознавства*, *i. когнітивного / гносеологічного термінознавства*; *i. типологічного термінознавства*, *i. порівняльного термінознавства*, *i. ономаціологічного термінознавства*, *i. семасіологічного термінознавства*, *i. загального термінознавства* (підрозділ теоретичного термінознавства, який на основі здійснення загального огляду термінознавчих праць кількох мовних спільнот, наприклад, європейської, різних історичних періодів аналізує історію розвитку наукових теорій та концепцій терміна, термінологічних шкіл, напрямів, методів дослідження, термінознавчої проблематики, розробляє їх періодизацію), *i. національного термінознавства / термінознавства мовної спільноти* (підрозділ загального термінознавства, який вивчає історію розвитку або національної термінологічної думки, або термінологічної думки конкретної мовної спільноти з урахуванням її культурно-історичних особливостей), *загальна i. національних термінологій*, *i. термінологічної діяльності* (підрозділ теорії прикладного термінознавства, який вивчає організацію термінологічної роботи з упорядкування тієї чи іншої галузевої термінології на тлі розвитку всієї лексичної системи, матеріальної і духовної культури того чи іншого етносу), *i. персоналій* (опис історії життя й діяльності відомих постатей, які зробили значний внесок у розвиток теоретичного й прикладного термінознавства, а також історіографія термінотворчої та організаційної роботи в галузі термінології відомих громадських діячів), *i. галузевого термінознавства / галузевих термінологій* (підрозділ теоретичного термінознавства, який вивчає особливості історії розвитку термінологічної системи тієї чи іншої сфери людської діяльності, що також передбачає розроблення її періодизації з урахуванням культурно-історичних і суспільно-політичних чинників та особливостей історичного розвитку відповідних галузей знань), *i. терміна* (підрозділ теоретичного термінознавства, який вивчає історію виникнення, функціонування та закріплення в конкретному мовному ареалі того чи іншого терміна й відповідного йому поняття, еволюцію його фіксації в наукових працях та лексикографічних джерелах, етимологію, семантичний розвиток, починаючи від першої згадки про цей термін), *i. термінографії* (підрозділ теорії прикладного термінознавства, що вивчає історію теорії і практики укладання термінологічних словників), *термінографічна i.* (підрозділ теорії прикладного термінознавства, який вивчає історичні аспекти галузевих термінологій, відбиті в історичних словниках та словниках енциклопедичного типу), *бібліографічна i. термінознавства / термінографії* (підрозділ теорії прикладного термінознавства, який розкриває історію розвитку термінознавства в самій хронологічній послідовності подання наукових та лексикографічних праць, що відображено переважно в бібліографічних покажчиках) тощо [14, с. 8].

Дослідниця зазначає також, що чимало мовознавців активно послуговуються деякими з них, зокрема *теорія термінознавства / теоретичне термінознавство*, *методологія термінознавства*, *історія [українського] термінознавства*, *історія [української] термінографії*, *періодизація в історії [українського] термінознавства*, *напрямок в історії [українського] термінознавства* тощо [14, с. 7].

В іншій статті – “Концептуарія основних понять термінографії” (2002) – В. Л. Іващенко аналізує поняття “термінографія”, “термінографічний”, “термінограф”, “словник” з огляду на лексико-семантичний, логіко-поняттєвий та дериваційний потенціал у парадигматиці, синтагматиці та епідигматиці. Дослідниця зазначає, що термін *термінографія* має три значення – 1) “розділ лексикографії як наукова дисципліна про складання спеціальних словників”; // “теорія і практика укладання термінологічних словників”; 2) “вид практичної діяльності, пов’язаний зі збиранням, систематизацією, фіксацією

та описуванням термінологічного матеріалу”; 3) “сукупність термінологічних довідкових видань як окремої галузі знання, так і мови загалом”; // “сукупність теоретичних досліджень у цій галузі”, кожне з яких у синтагматичній зумовленості вибору в наукових текстах відбито в різновекторній сполучуваності з іншими словами, що продукує відповідні терміни, наприклад: *національна [українська] т., загальна / галузева [спеціальна] т., сучасна / історична т., словникова т., нормативна т., описова т., проектна т., експериментальна т., комп’ютерна т., одномовна / двомовна / багатомовна т., галузь т., предмет т., теорія т., практика т.* тощо [15, с. 142].

На думку В. Л. Іващенко, поняття “термінографічний” має значення “який відноситься до термінографії”, “пов’язаний із термінографією”, “пов’язаний із термінографією”, “стосовно до термінографії”, які організуються відповідно до основних значень слова *термінографія*, про що також свідчать відповідні терміносполучення, напр.: *т. дослідження, т. проблематика, т. прагматика, т. антиномії, т. аспект, т. система; т. параметри, т. реквізити, т. семантизація, т. інтерпретація, т. робота, т. діяльність, т. матеріал; т. видання, т. бюлетень, т. словник, т. спадщина* тощо. Лінгвонім *термінограф* прокоментовано як такий, що його витворено шляхом редеривації (зворотної деривації) від слова *термінографія* (нульова суфіксація), що функціонує в мовознавчій літературі на позначення поняття “фахівець із термінографії (у 1, 2 значеннях)” (за семантичною аналогією до лексеми *лексикограф*), яке вступає у гіпогіперонімічні відношення із поняттям “термінологічний працівник” [Там само, с. 143].

Термінографічне осмислення поняття “словник” у статті зреалізовано в таких значеннях: 1) “сукупність термінологічних одиниць окремо взятої сфери людської діяльності або галузі чи підрозділу науки як частина загального словникового складу мови”; 2) “певним чином організоване довідкове зібрання таких одиниць у формі книг або в комп’ютерному варіанті з інформацією про системну організацію словника (у 1 знач.)”. Відповідно представлено концептуальну організацію термінологічних одиниць, що підтримують термін *словник* (с.) у кожному зі значень: 1) *термінологічний с. [с.-мінімум]* – *термінологічна [спеціальна, галузева, фахова] лексика – термінологія [термінолексика / номенклатура] – терміни / номени – термінологічні / номенклатурні одиниці [назви, найменування] – мова [с.] фахівця [фахова мова] – термінологічний матеріал [інвентар, масив]*; 2) *термінологічний [галузевий, спеціальний, фаховий, науково-технічний / технічний // номенклатурний] с. [с.-довідник, лексикон, с.-мінімум]* – *с. термінології [мови фахівця, термінів, сполучуваності термінів, терміноелементів, термінологічних скорочень] – с. [спеціальних(ої)] [стандартних, рекомендованих] термінів [лексики]* [Там само, с. 144].

Метамову опису української лінгвістичної термінографії досліджує І. А. Казиминова, яка вважає, що особливістю термінографічної метамови є те, що вона містить одиниці на позначення спеціальних термінографічних понять, які досі не визначені у фаховій літературі. У зв’язку з цим, у термінографічній діяльності важливим є вирішення певних теоретичних проблем, пов’язаних із поняттями “метамова” і “метамова термінографії”, що свого часу спонукало О. С. Герда зацентувати увагу на таких питаннях, як метамова і тип словника, метамова і металексикографія, словник як текст, метамова і прагматика в термінографії та чинники, які визначають метамову [12, с. 34]. Метаодиниці цього рівня, вважає дослідниця, – *термінографія-1* (наука про укладання термінологічних словників), *термінографія-2* (практика укладання цих словників; їхній перелік); *історична термінографія-1* (наука про укладання історичних термінологічних словників), *історична термінографія-2* (практика укладання таких словників; їхній перелік); *історичний термінологічний словник* (термінологічний словник, у якому відбито розвиток, динаміку терміна / певної терміносистеми протягом окресленого хронологічного періоду); *предметна орієнтація словника* (елемент авторського задуму, тематичне, ареальне, часове

співвіднесення), *макроструктура історичного термінологічного словника* (загальна структура історичного термінологічного словника й визначення способу представлення у словнику лексичних одиниць); *мікроструктура історичного термінологічного словника* (показники вибору, розташування, оформлення елементів термінографічної інформації); *термінографічний параметр* (спосіб термінографічної інтерпретації того чи іншого структурного елемента чи функційного явища в мові та їх екстралінгвістичних відповідників); *термінографічний параметр історичного термінологічного словника* (хронологічний, етимологічний, історико-культурний, ареальний, частотний, екземплярно-ілюстративний) тощо [16].

Проте унормування терміносистеми термінознавства все ще залишається поза увагою спеціалістів, що, на думку Т. Михайленко, зменшує наукову цінність багатьох праць і заважає науковій комунікації у цій галузі мовознавства [19]. Специфічними особливостями метамови термінознавства дослідниця називає некоректне використання традиційної лінгвістичної термінології та неоднозначне розуміння і вживання різними авторами основних термінознавчих термінів, зокрема й самого терміна “термінознавство”, що зумовлено такими позамовними чинниками: 1) багаторічним домінуванням у науці, а отже, й у лінгвістиці, російської мови, що не сприяло розбудові української термінології, і особливо термінознавчої; 2) надзвичайно активною працею в галузі термінознавства й термінографії фіхівців-нелінгвістів (“технарів”), переважання прагматичного аспекту термінологічної діяльності (укладання словників та стандартів) особливо на початку 1990-х рр.; 3) браком чіткого виокремлення об’єкта дослідження термінознавства, неоднозначним визначенням місця термінознавства в системі сучасних наукових знань, що зумовлено наявністю різноманітних термінознавчих шкіл із різними методологічними підходами до проблеми (львівська, київська, харківська, ужгородська, чернівецька та інші) [19]. Дослідниця у статті “Про метамову термінознавства” (2002), фрагментарно аналізуючи термінознавчі терміни *функціональний стиль, субмова, науково-технічна термінологія, національна терміносистема*, наголошує, що удосконалення й розбудова метамови термінознавства (як і будь-якої галузі науки) – явище природне. Лінгвістика розвивається останнім часом дуже інтенсивно. Поява термінознавства як фахового орієнтованого напрямку лінгвістики є результатом її реагування на сучасні позамовні чинники, які суттєво визначають розвиток сучасних мов: надзвичайно високий темп розвитку науки та техніки, поглиблену спеціалізацію наукових знань і фахової діяльності людей, черговий “інформаційний вибух”, електронізацію та комп’ютеризацію сучасного виробництва і побуту тощо [Там само].

Термінознавство вважають молодією галуззю науки, що вирізняється доволі широким діапазоном розуміння і трактування основоположних, концептуальних термінів, а тому метамову термінознавства розглядають як таку, що перебуває на стадії формування та розвитку, що свідчить про еволюцію цієї галузі лінгвістичного знання [7, с. 13].

Отже, метамову термінознавства як фрагмент метамови лінгвістики визначаємо як таку, що слугує для опису, вивчення та аналізу основних об’єктів дослідження термінознавства. Це мова, якою оперують термінологи, дослідники термінології, мовознавці; одиниці якої вимагають упорядкування в українському термінознавстві, що передбачає укладання відповідного українськомовного словника термінознавчих термінів, або словника термінів термінознавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдулфанова А. А. Особенное в метаязыке лингвистики / А. А. Абдулфанова // Русский язык: прошлое и настоящее. — Рязань : Рязанский гос. педагог. университет им. С. А. Есенина. — 2000. — 58 с.

2. Абрамова Е. А. Грамматические категорий и единицы: синтагматический аспект / Е. А. Абрамова, А. Б. Копелиович // Материалы четвертой международной конференции. Владимирский гос. педагог. университет. — 1999. — 234 с.
3. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике [Электронный ресурс] / И. В. Арнольд. — Режим доступа : http://www.classes.ru/grammar/128.Arnold-research/html/1_21.html. — Дата обращения: 15.05.2015.
4. Ахманова О. С. К вопросу об основных понятиях метаязыка лингвистики / О. С. Ахманова // Вопросы языкознания. — 1961. — № 5. — С. 115–119.
5. Барт Р. Литература и метаязык / Р. Барт // Избранные работы. Семиотика. Поэтика ; пер. с фр. — М., 1994.
6. Блажевич Н. В. Универсалии языка науки: Философско-методологические аспекты : учеб. пособие / Н. В. Блажевич // Рос. филос. о-во ; Межвуз. центр проблем непрерыв. гуманитар. образования при Урал. гос. ун-те им. А.М. Горького ; Тюмен. юрид. ин-т МВД РФ. — Екатеринбург : Банк культурной информации, 1999. — Вып. 10. — 120 с.
7. Буянова Л. Ю. Терминологическая деривация в языке науки: когнитивность, семиотичность, функциональность : монография / Л. Ю. Буянова. — 2-е изд., стереотип. — М. : ФЛИНТА, 2011. — 389 с.
8. Вежбицкая А. Метатекст в тексте / А. Вежбицкая // Новое в зарубежной лингвистике. — Вып. VIII : Лингвистика текста. — М. : Прогресс, 1978. — С. 402–421.
9. Володина Т. С. Технологии перевода терминологических новообразований метаязыка лингвистики / Т. С. Володина // Вісник КНЛУ. Серія Філологія. — Т. 17. — № 2. — 2014.
10. Гвишиани Н. Б. Метаязык / Н. Б. Гвишиани // Лингвистический энциклопедический словарь. — М., 1990.
11. Гвишиани Н. Б. Язык научного общения (вопросы методологии) / Н. Б. Гвишиани. — М. : Высш. шк., 1986. — 280 с.
12. Герд А. С. Научное знание и система языка / А. С. Герд // Вестник Санкт-Петербургского ун-та. — Сер. 2. — Вып. 1 (№ 2). — 1993. — С. 30–34.
13. Д'яков А. С. Основы термінотворення: семант. та соціолінгвіст. аспекти / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. — К. : Видавничий дім «КМ Academia», 2000. — 218 с.
14. Иващенко В. Л. Історіографія термінознавства: метамова і структурні підрозділи / В. Л. Иващенко // Термінологічний вісник. — 2013. — Вип. 2 (1). — С. 5–20.
15. Иващенко В. Л. Концептуарія основних понять термінографії / В. Л. Иващенко // Слово и словарь: Vocabulum et Vocabularium : Сб. науч. тр. по лексикографии. — Гродно : ГрГУ, 2002. — С. 141–147.
16. Казимилова І. А. Метамова опису української лінгвістичної термінографії / І. А. Казимилова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». — 2014. — № 791. — С. 109–112.
17. Колесникова Е. А. К вопросу о метаязыке лингвистики / Е. А. Колесникова // Альманах современной науки и образования : в 3-х ч. — Ч. II. — Тамбов : Грамота, 2008. — № 2 (9). — С. 84–86.

18. Лесников С. В. Основные латинские термины-элементы и термины метаязыка лингвистики / С. В. Лесников // Сыктывкарский государственный университет ; Серия Гуманитарные науки. — 2011. — № 12 (107). — Вып. 10. — С. 37–45.
19. Михайленко Т. Про метамову термінознавства / Т. Михайленко // Мовознавчі студії [матеріали конференцій]. — Львів : Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. Філологічна секція. — Том 13. — 2002. — С. 119–129.
20. Самбунова Г. Г. Приложение. Словарь терминологии: основные понятия и термины теории и практики упорядочения специальной терминологии / Г. Г. Самбунова // Органолептические методы оценок пищевых продуктов: Терминология : сб. научно-нормативной терминологии. — М. : Наука, 1990. — Вып. 111. — 38 с.
21. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава : Довкілля. — К., 2010. — 844 с.
22. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. — Полтава : Довкілля. — К., 2006 — 716 с.
23. Сидельников В. П. Некоторые особенности метаязыка современной лингвистики / В. П. Сидельников, Е. А. Марченко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». — Т. 27 (66). — № 1. — Ч. 1 — С. 25–29.
24. Стариченко В. Д. Современная лингвистическая терминология как неотъемлемая часть метаязыка лингвистики / В. Д. Стариченко // Проблемы семантической интерпретации и номинации. — Минск, 2009. — С. 248–251.
25. Українська мова : Енциклопедія / Редкол. Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. — 2-ге вид., випр. і доп. — К. : Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2004. — 824 с.
26. Bessé B. Glossary of terms used in terminology / B. Bessé, B. Nkwenti-Azeh, J. Sager // Terminology 4:1. — 1997. — P. 119–156.
27. Jakobson R. Closing Statement: Linguistics and Poetics / R. Jakobson // Style in Language / ed. by Thomas A. Sebeok. — Cambridge, Mass. : MIT Press; N. Y. — L. : Wiley, 1960. — P. 350–377.
28. Jakobson R. Metalanguage as a Linguistic Problem / R. Jakobson // The Framework of Language. — Ann Arbor : Univ. of Michigan, 1980. — P. 81–92.
29. Języki specjalistyczne. Słownik terminologii przedmiotowej / Pod red. J. Lukszyna. — Warszawa : Zakład Graficzny UW, 2005. — 216 с.

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

- ЗСЛ 2 – Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни / А. П. Загнітко. — Т. 2 : К – О. — Донецьк : ДонНУ, 2012. — 349 с.
- СЛТА – Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. — М. : Советская энциклопедия, 1966. — 608 с.
- ЄБТС – Єрмоленко С. Я. Українська мова : Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор ; За редакцією С. Я. Єрмоленко. — К. : Либідь, 2001. — 224 с.
- ГОС – Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. — К. : Вища школа, 1985. — 360 с.
- ГИС – Гринев С. В. Исторический систематизированный словарь терминов терминоведения : (учеб. пособие) / С. В. Гринев ; Моск. пед. ун-т. — М. : МПУ, 2000. — 144 с.

REFERENCES

1. Abdulfanova A. A. Osobennoe v metazyazyke lingvistiki / A. A. Abdulfanova // Russkiy yazyk: proshloe i nastoyashee; Ryazanskiy gos. pedagog. universitet im. S. A. Esenina. — 2000. — 58 p.
2. Abramova E. A. Grammaticheskie kategoriy i edynitsyi: sintagmaticheskiy aspekt : materialy chetvertoy mezhdunarodnoy konferentsii / E. A. Abramova, A. B. Kopeliovich // Vladimirskiy gos. pedagog. Universitet. — 1999 — 234 p.
3. Arnold I. V. Osnovny nauchnyh issledovaniy v lingvistike [elektronnyy resurs] / I. V. Arnold. — Rezhim dostupa: http://www.classes.ru/grammar/128.Arnold-research/html/1_21.html. — Data obrascheniya: 15.05.2015.
4. Ahmanova O. S. K voprosu ob osnovnykh ponyatiyah metazyazyka lingvistiki / O. S. Ahmanova // Voprosy yazykoznaneya. — 1961. — № 5. — P. 115–119.
5. Bart R. Literatura i metazyazyk / R. Bart // Izbrannye raboty. Semiotika. Poetika; per. s fr. — M., 1994.
6. Blazhevich N. V. Universalii yazyka nauki: Filosofsko-metodologicheskie aspekty : ucheb. posobie / N. V. Blazhevich // Ros. filos. o-vo; Mezhevuz. tsentr problem nepreryiv. gumanitar, obrazovaniya pri Ural. gos. un-te im. A.M.Gorkogo; Tyumen. yurid. in-t MVD RF. — Ekaterinburg: Bank kulturnoy informatsii, 1999. — Vyip. 10. — 120 p.
7. Buyanova L. Yu. Terminologicheskaya derivatsiya v yazyke nauki : kognitivnost, semiotichnost, funktsionalnost : monografiya / L. Yu. Buyanova. — 2-e izd., stereotip. — M. : FLINTA, 2011. — 389 p.
8. Vezhbitskaya A. Metatekst v tekste / A. Vezhbitskaya // Novoe v zarubezhnoy lingvistike. — Vyip. VIII : Lingvistika teksta. — M. : Progress, 1978. — P. 402–421.
9. Volodina T. S. Tehnologii perevoda terminologicheskikh novoobrazovaniy metazyazyka lingvistiki / T. S. Volodina // Visnik KNLU. Seriya Filologiya. — T. 17. — № 2. — 2014.
10. Gvishiani N. B. Metazyazyk / N. B. Gvishiani // Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar. — M., 1990.
11. Gvishiani N. B. Yazyk nauchnogo obscheniya (voprosy metodologii). — M. : Vyssh. shk., 1986. — 280 p.
12. Gerd A. S. Nauchnoe znanie i sistema yazyka / A. S. Gerd // Vestnik Sankt-Peterburgskogo un-ta. — Ser. 2. — Vyip. 1 (№ 2). — 1993. — P. 30–34.
13. Diakov A. S. Osnovy terminotvoreniya : semant. ta sotsiolingvist. aspekty / A. S. Diakov, T. R. Kyiak, Z. B. Kudelko. — K. : Vydavnychi dim «KM Academia», 2000. — 218 p.
14. Ivashchenko V. L. Istoriohrafiiya terminoznavstva : metamova i strukturni pidrozdily / V. L. Ivashchenko // Terminolohichniy visnyk. — 2013. — Vyp. 2 (1). — P. 5–20.
15. Ivashchenko V. L. Kontseptuariia osnovnykh ponyat terminohrafii / V. L. Ivashchenko // Slovo y slovar: Vocabulum et Vocabularium : Sb. nauch. tr. po leksykohrafyy. — Hrodno : HrHU, 2002. — P. 141–147.
16. Kazymyrova I. A. Metamova opysu ukrainskoi lingvistichnoi terminohrafii / I. A. Kazymyrova // Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnika». Seriya «Problemy ukrainskoi terminolohii». — 2014. — № 791. — P. 109–112.
17. Kolesnikova E. A. K voprosu o metazyazyke lingvistiki / Almanah sovremennoy nauki i obrazovaniya : v 3-h ch. — Ch. II. — Tambov : Gramota, 2008. — № 2 (9). — P. 84–86.
18. Lesnikov S. V. Osnovnyie latinskie terminoelementy i terminy metazyazyka lingvistiki / S. V. Lesnikov // Syiktyivkarskiy gosudarstvennyy universitet; Seriya Gumanitarnyye nauki. — 2011. — № 12 (107). — Vyp. 10. — P. 37–45.
19. Mykhailenko T. D. Pro metamovu terminoznavstva / T. Mykhailenko // Movoznavchi studii [materialy konferentsii]. — Lviv : Naukove tovarystvo im. Shevchenka u Lvovi. Filolohichna sektsiia. — Tom 13. — 2002. — P. 119–129.
20. Samburova G. G. Prilozhenie. Slovar terminologa: osnovnyie ponyatiya i terminy teorii i praktiki uporyadocheniya spetsialnoy terminologii / G. G. Samburova // Organolepticheskie metody otsenok pischevykh produktov: Terminologiya: sb. nauchno-normativnoy terminologii. — M. : Nauka, 1990. — Vyp. 111. — 38 p.
21. Selivanova O. O. Lingvistichna entsyklopediia / O. O. Selivanova. — Poltava : Dovkillia-K, 2010. — 844 p.
22. Selivanova O. O. Suchasna lingvistyka: terminolohichna entsyklopediia. — Poltava : Dovkillia. — K., 2006. — 716 p.
23. Sidelnikov V. P. Nekotoryie osobennosti metazyazyka sovremennoy lingvistiki / V. P. Sidelnikov, E. A. Marchenko // Uchenyie zapiski Tavricheskogo natsionalnogo universiteta im. V. I. Vernadskogo. Seriya «Filologiya. Sotsialnyie kommunikatsii». — T. 27 (66). — № 1. — Ch. 1 – P. 25–29.

24. Starichenko V. D. Sovremennaya lingvisticheskaya terminologiya kak neotemlemaya chast metayazyka lingvistiki / V. D. Starichenko // Problemy semanticheskoy interpretatsii i nominatsii. — Minsk, 2009. — P. 248–251.
25. Ukrainska mova : Entsyklopediia / Redkol. Rusanivskiy V. M., Taranenko O. O., Ziabliuk M. P. ta in. — 2-he vyd., vypr. i dop. — K. : Vyd-vo “Ukrainska entsyklopediia” im. M. P. Bazhana, 2004. — 824 p.
26. Bessé B. Glossary of terms used in terminology / B. Bessé, B. Nkwenti-Azeh, J. Sager // Terminology 4:1. — 1997. — P. 119–156.
27. Jakobson R. Closing Statement: Linguistics and Poetics / R. Jakobson // Style in Language / ed. by Thomas A. Sebeok. — Cambridge, Mass. : MIT Press ; N. Y. — L. : Wiley, 1960. — P. 350–377.
28. Jakobson R. Metalanguage as a Linguistic Problem / R. Jakobson // The Framework of Language. — Ann Arbor : Univ. of Michigan, 1980. — P. 81–92.
29. Jezyki specjalistyczne. Słownik terminologii przedmiotowej / Pod red. J. Lukszyzna. — Warszawa : Zakład Graficzny UW, 2005. — 216 p.

SPYSOK UMOVNYKH SKOROCHEN' LEKSYKOHRAFICHNYKH DZHEREL

- ZSL 2 – Zahnitko A. P. Slovnyk suchasnoyi linhvistyky: ponyattya i terminy / A. P. Zahnitko. — T. 2 : K–O. — Donets'k : DonNU, 2012. — 349 p.
- SLTA – Akhmanova O. S. Slovar lingvisticheskikh terminov / O. S. Akhmanova. — M. : Sovetskaya entsiklopediya, 1966. — 608 p.
- YeBT S – Yermolenko S. Ya. Ukrayins'ka mova: Korotkyy tлумachnyy slovnyk linhvistychnykh terminiv / S. Ya. Yermolenko, S. P. Bybyk, O. H. Todor // Za redaktsiyeyu S. Ya. Yermolenko. — K. : Lybid', 2001. — 224 p.
- HOS – Hanych D. I. Slovnyk linhvistychnykh terminiv / D. I. Hanych, I. S. Oliynyk. — K. : Vyscha shkola, 1985. — 360 p.
- GIS – Grinev S. V. Istoricheskiy sistematizirovanny slovar terminov terminovedeniya : (ucheb. posobie) / S. V. Grinev ; Mosk. ped. un-t. — M. : MPU, 2000. — 144 p.

УДК 811.111'42(595)

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ КОНТЕКСТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СИНГАПУРІ

Домніч О.В., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

olga-nika02@znu.edu.ua

Стаття порушує коло питань, що стосуються вивчення й узагальнення спектра соціолінгвістичних досліджень, присвячених одному з репрезентантів вторинних варіантів або лінгвосистем «зовнішнього кола» англійської мови – сингапурській англійській.

Ключові слова: сингапурська англійська, варіант мови, індигенна мова, мови іммігрантів, період, мовна ситуація, мовна політика

СОЦИОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СИНГАПУРЕ

Домнич О.В., к. филол. н., доцент

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

Статья очерчивает круг вопросов, касающихся изучения и обобщения спектра социолингвистических исследований, посвященных одному из представителей вторичных вариантов или лингвосистем «внешнего круга» английского языка – сингапурскому английскому.

Ключевые слова: сингапурский английский, вариант языка, индигенный язык, языки иммигрантов, период, языковая ситуация, языковая политика